

VİZE

-Yahudilere karşı bir düşmanlığım yok. Karıncalara, farelere de olmadığımı gibi.

Bir süre buna ne diyeceğimi bekliyor. Ağır bir kütle gibi oturuyor. Kocaman ve bir hayli de şişman. O zamandan beri lacivert, gri çubuklu kamp giysisinden ayrılmamış. O zamandan beri saçları kıcasık kesilmiş, erkek gibi. Başında da aynı çubuklu kumaştan bir kep taşıyor.

Ziyarete geldi. Yumuşak otel odası koltuğunda oturuyor. Hiçbir şey rica etmiyor, hiçbir şeye gereksinmiyor. Özellikle de paraya gereksinim duymuyor. Opieka* da verdikleri parayı da ihtiyacı olan birisine vermeyi arzu ediyor. En sonunda, hiç olmazsa saklamaları için bu parayı vermek istiyor. Bu para onu eğlendiriyor. Kollarını, koltuğun tahtadan, iri, yuvarlak kollarına dayamış.

-Niye farelerden söz ediyorum- diye devam ediyor, oysa ki ben böyle bir soru sormadım. Gülümsüyor. Güzel gülümsüyor. Büyük, beyaz, genç dişlerini göstere göstere. Gözleri koyu kahve, güçlü güçlü parlıyor, yanakları ise kara, pempe.

Genç, ama bu fırça gibi kısacık saçlar, ahçı şapkası ve burnunun üzerindeki kocaman gözlüğü onu pek çirkinleştirmiş.

-Çünkü, bir keresinde bir Mariawit*le* mutfakta patates soyuyorduk. Patatesler arasında bir fare yuvası bulduk. Bir patatesin tüm içini yemişler, oyuğa yuvalamışlar. Patatesin içinde üç yavru, tüysüz fare oturuyordu. Renkleri de pis bir pembeydi. Bizim Mariawit bunları kediye vermek istedi. Ama ben izin vermedim...

- Kısa bir an kararsız kalıyor.
- Çünkü, beni kedi bunları nasıl yer acaba diye bir düşünce kaplamıştı.
- İsteksizce ekliyor:
- Bu gestapocu bir merak gibiydi-nasıl olurdu acaba?

Bu olay üzerinde uzun uzun düşünüyor. Sanki kendi içine bakıyor gibi ve iç çekiyor.

* Savaş sonrası kurulan bir yardım derneği. (çn)
* Mariawit: Katolik kilisesinden, farklı kilise hiyerarşisi görüşleri yüzünden ayrılmış bir mezhebe bağlı kimse. (çn)

-Neyse, sonra onları yerlerine geri koydum ve patatesi çuvalın derinliklerine sakladım. Belki anaları bulur, belki bir şekilde kurtulurlar diye.

İşte böyle, gerçekten de kendisi Hristiyan olmasına karşın, Yahudilere karşı hiçbir düşmanlığı yoktu. Savaşın başında bunca dehşet ve adaletsizlikten yılıp Katolik olmuş. İsa'nın dayanma gücü vereceğini düşünmüş.

Soyadı Polonya soyadıydı, kâğıtları da. Kampta Polonyalı olarak kalmıştı. Yahudi olarak değil. Ana, babasını tanımıyor, onları hiç görmemiş. Yalnızca kendisini büyüten ninesini tanıyor. Ama artık onun da bir önemi yok, çünkü nine de çoktan ölmüş.

Bu olay onu yeniden bir süre düşündürüyor.

-Kimseyi aşağılamıyorum. Ama bu da önemli değil. Önemli olan şunlar: "Vize"ye çıkmak" ne demektir biliyor musunuz?

-Bilmiyorum.

-Kampta sabahın köründe Kadın SSler bağırmağa başladılar - Vizeye çıkın, vizeye çıkın. Yugoslavlar "İti na liku..."derlerdi. Ekim ayıydı. Günler çok soğuk ve nemliydi. Aynı bloktan tüm kadınlar vizeye çıkıyorlardı. Akşama değin de orada kalıyorlardı. Çünkü bloğun temizlenmesi gerekiyordu.

Vize, ormanın yanında, ağaçlar boyunca uzanan otlaktı. Orada, soğukta, açsız, işsiz tüm gün duruyorlardı. Blok temiz olmalıydı, derleme toplama işi birkaç gün sürerdi. Kadınlarsa orada dururlardı. Kaç kişiydiler bilmiyorum, ama çok kalabalıklardı. Her halde Almanlar, onlardan bunca fazla oldukları için nefret ediyorlardı... Fransızlar, Hollandalılar, Belçikalılar, birçok da Yunan. Bu Yunanlar en kötü durumda olanlardı. Polonyalı ve Ruslar daha güçlüydüler.

Hepsi sıkışık bir biçimde, bol bol yer olmasına karşın, biri öbürünün hemen yanında olmak üzere dururlardı. Pis, çıbanlı, irinli. Aralarında hastalar, hatta ölecek olanlar bile vardı. Onları artık hiç tedavi etmiyorlardı...

Sürekli onlardan söz ediyor, kendisinden değil. Yani, onlarla orada birlikte miydi, yoksa dışarıdan mı görmüştü, açık değil.

-Çünkü onlar yedi aydır kamptaydılar, bizse en yeni ulaşım ile daha yeni gelmiştik. Ama daha ikinci gün biz de vizedeydik. Korkunç görünüyorlardı, en kötüsü de bunca fazla olmalarıydı. Bize de aynı şeylerin olacağını biliyordum.

Kendi çektiklerini anlatmıyor, sürekli başkalarınınkini anlatıyor.
-Korkmadım, öleceğimi biliyordum, onun için korkmadım.

Kendisi hakkında konuşurken, yalnızca onu dövdüklerinde hep dua ettiğini söylüyor. Nefret etmemek için dua ediyormuş. O kadar.

Sakatlığı hakkında da söyleyeceği az şeyi vardı. Ayağı kötü kaynamış, yani yeniden ameliyat gerekiyormuş, kemik kırılacak, yeniden kaynatılacaktı. Elbette, doğal olarak hastaneye gidecekti, ama hemen değil. Önce birkaç işi halletmesi gerekiyormuş. Örneğin, denizi görmek için Gdansk'a gitmek istemiş. Şimdi Poznan'da olan, kamptan bir arkadaşını da ziyaret etmek istiyormuş. Ondan mektup almış ve ona yardım edeceğini düşünüyormuş.

Ayağını hangi koşullar altında kırdığı ve o zaman nefret hissedip hissetmediği belli değil. Ancak, hastaneye hayli geç gittiği anlaşılıyor.

-Tüm bir hafta, her gün vizeye çıkmaya zorladılar. Kadınlar orada sıkışık duruyorlardı, ısınmak için. Herkes, sıcakta olmak için ortalarda yer almak istiyor, kimse kenarlarda kalmayı istemiyordu. Başlarını eğiyorlar, yapabildikleri kadar diğerlerinin başlarının arasına sokuyorlardı. Sürekli birlikte hareket ediyorlardı... Bazıları yaralıydı, birbirlerinin üzerinde istiflenmişlerdi. Daha fazla, daha fazla ölüyorlardı.

İşte onları tüm bir hafta böyle zorladılar, eleme yapılana kadar.

-Bir gün yine soğuktu, ama öğleye doğru güneş çıktı. O zaman hepsi, güneşe, ağaçlar tarafından gölgelenmeyen yöne doğru döndüler. Sanki insan gibi değil de, hayvan gibi hareket ediyorlardı. Ya da sanki bir kütle gibi... İşte o gün, Yunanlar ulusal bir marş okudular. Ama Yunanca değil. Bir Yahudi marşını, İbranice okuyorlardı. Güneşin altında çok güzel, güçlü, yüksek sesle okuyorlardı, sanki sağlıklıymışlarcasına.

-Fiziksel bir güç değildi bu efendim, çünkü onlar en güçsüzleriydiler. Bu özlem ve arzu dolu bir güçtü. İkinci gün eleme yapılmıştı. Vizeye çıktım, vize boştu.

Medaliony 1946